

**A Csokonai Színház
2019/2020-as
évadbeszámolója**

2020. szeptember 3.
Debrecen

I. Bevezetés

A 2019/2020-as évad Gemza Péter igazgatói kinevezésének második éve volt, amelynek határozott művészeti koncepcióval, stabil intézményvezetési stratégiával és megújult arculattal vágott neki a Csokonai Színház vezetése. A társulat jelentős energiákat mozgósított annak érdekében, hogy a korábbinál is hatékonyabb működéssel és határozott, sok esetben kortárs művészeti koncepciót képviselve teljesítse a közszolgáltatási szerződésben is rögzített, a Csokonai Színháztól mint nemzeti besorolású intézménytől elvárt előadás- és nézőszámot, illetve jegybevételt. Ugyanakkor a Csokonai Színház – Magyarország valamennyi előadóművészeti intézményéhez, szervezetéhez hasonlóan – a koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzet miatt 2020. március 11-én kénytelen volt az előadások lemondása mellett dönteni. A 2019/2020-as évad második felét egyrészt a megváltozott körülményekhez való igazodás, az új helyzetben is releváns és biztonságos művészeti produkciók előállítása, másrészt pedig a 155 éves épületből való kiköltözés előkészítése határozta meg.

A 2019/2020-as évadot a kiegyensúlyozott működés és a sokszínű repertoár jegyében hirdette meg a társulat.

A 2019/2020-as évadot a repertoárépítés határozta meg, amely a történelmi épület bezárására való felkészülés jelentős lépése volt. Az évad programjának összeállítását az a törekvés vezérelte, hogy egy olyan minőségi szórakozást nyújtó repertoárt tudjunk felállítani, amely a felújítás ideje alatt biztosítja a debreceni és régióbeli közönség színházlátogatását. Ezen törekvésünk mentén illesztettük a korábbi évadokból áthozott *A padlás*, a *Tesztoszteron* és az *Augusztus Oklahomában* című produkciók mellé *A Pál utcai fiúk* című musicalt és a Debrecenben teljesen új arcát mutató *Csárdáskirálynő*.

Dés-Geszt-Grecsó: A Pál utcai fiúk

A közismert Molnár Ferenc-regény alapján készült adaptáció mai nyelvezetével, modern zenei világával Debrecenben is hatalmas sikert ért el. A *Csárdáskirálynő* megújult dramaturgiával, Gemza Péter igazgató rendezésében került repertoárra, jó alkalmat nyújtva a prózai társulat művészei számára is, hogy kirándulást tegyenek az operett műfajába.

Kálmán Imre: Csárdáskirálynő

A népszerű produkciók mellett azonban továbbra is célunk volt a magyar és az európai kultúra legismertebb alakjainak bemutatása: a debreceni nézők megismerkedhettek vagy viszontláthatták többek között Yerma, Don Quijote vagy A kis herceg történetét is. (Ebbe a sorba illeszkedtek a 2019/2020-as évadra meghirdetett, de a koronavírus-járvány miatt már be nem mutatott *Magyar Elektra* és *Az öreg hölgy látogatása* című előadások is.)

A Csokonai Színháztól megszokott módon a 2019/2020-as évadban is kiemelt figyelmet fordítottunk a kortárs alkotók műveire: Romankovics Edit *Para*, Mikó Csaba *Nemtudomka* és Pass Andrea *Imágó* című művei példázzák ezen elkötelezettségünket.

A 2019/2020-as évadra összesen **14 bemutatót terveztünk**: 8 prózai bemutatót (2 a nagyszínpadon, 6 a kamaraszínházban), 4 zenés színházi bemutatót (2 klasszikus opera, 1 nagyoperett és 1 musical), egy táncszínházi produkciót és egy osztálytermi színházi nevelési előadást. Ezekből végül a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet miatt **11 premier valósult meg** 2019 szeptembere és 2020 februárja között. Három bemutatót sajnos el kellett halasztanunk, reményeink szerint a 2020/2021-es évad során alkalmunk lesz bemutatni ezeket.

A Csokonai Színház prózai társulata **29 színművészből** áll. A prózai tagozat állandó társulatát országosan elismert művészek alkotják, akik között Érdemes, Kiváló Művész, Kossuth- valamint Jászai Mari-díjat kiérdemelt színész is található.

Kossuth-díjas: Kubik Anna

Kiváló művész: Csikos Sándor, Ráckevei Anna

Érdemes művész: Kubik Anna

Jászai Mari-díjas művészeink: Csikos Sándor, Dánielfy Zsolt, Kubik Anna, Majzik Edit, Miske László, Oláh Zsuzsa, Ráckevei Anna, Újhelyi Kinga, Varga Klári

Az operatagozat elismert külföldi és magyar magánénekesekkel dolgozik: Kolonits Klára, Cseh Antal, Miksch Adrienn és Haja Zsolt is szerepet vállalt az elmúlt évadban a debreceni színpadon.

A 2019/2020-as évadban a Csokonai Színházban töltötte egyetemi gyakorlatát Pálóczi Bence, akit a *Nemtudomka* című meseelőadás címszerepében ismerhetett meg a debreceni közönség.

2. Célkitűzések

A Csokonai Színház korábbi hagyományait folytatva kiemelt figyelmet fordít a **magyar drámai kincstár** legjobb és legfrissebb darabjaira. A Nagyváradi Szigligeti Színházzal meglévő bérletcserén belül a korábban bemutatott *Macskajátékot* két alkalommal is megmutattuk a határon túli közönségnek. A kortárs magyar szerzőkkel való hosszú távú és szoros együttműködés, illetve a **színházi repertoár megújításának szándéka** hozzájárult olyan új drámai alkotások megszületéséhez, melyeket kifejezetten a Csokonai Színház felkérése inspirált. Így született meg Romankovics Edit *Para*, Mikó Csaba *Nemtudomka* és Pass Andrea *Imágó* című műve.

Pass Andrea: Imágó

A Csokonai Színház kortárs magyar dráma melletti elkötelezettségének bizonyítéka a 2020-ban 14. alkalommal meghirdetett DESZKA Fesztivál. A programsorozat hagyományaihoz híven ezúttal is a kortárs magyar nyelvű szövegek legjobbjából készült színházi előadások kerültek a programba, azonban a koronavírus-járvány okán hozott biztonsági intézkedések miatt a színház vezetése a fesztivál lemondása mellett döntött.

2019 októberében immár harmadik alkalommal rendeztük meg a **női alkotók és női alkotás köré szerveződő MagdaFesztet**. A Szabó Magda születésének évfordulójához kapcsolódó fesztivál különlegessége volt, hogy a színház mellett a zene-, a képző-, a tánc- és a filmművészet is hangsúlyos szerepet kapott a programsorozatban. A MagdaFeszt az elmúlt három évben bizonyította, hogy jelentős programmá képes válni Debrecenben.

A Csokonai Színházban az elmúlt évadban is a kiemelt feladatok közé tartozott az **operatagozat**, amely a magyarországi operajátszás elismert műhelye. A 2019/2020-as évad során a Co-Operával együttműködésben hoztuk létre a *Szöktetés a szerájból* című produkciót. Emellett a debreceni társulat önálló előadással is jelentkezett: februárban mutattuk be Gábor Sylvie rendezésében Puccini *Toscájának* erőteljesen női szempontrendszerű értelmezését.

Giacomo Puccini: Tosca

A Csokonai Színház hagyományteremtő és újító szándékkal vezette be Debrecenben és a régióban színházpedagógiai programját, a **Csokonai Ifjúsági Programot (CSIP)**. Olyan oktatási csomagot kínálunk, amely az iskolai tanrendhez igazítható és beilleszthető az iskolai tanórák keretei közé. A 2019/2020-es évadban nagy sikerrel játszottuk tovább az elmúlt években bemutatott két osztálytermi színházi nevelési előadásunkat: *Jeruzsálem* és *A Kékbolygó története*, illetve bemutattuk a *Kövek* osztálytermi változatát is.

A Kékbolygó története

A múlt évad kezdetén előbb a Vidéki Színházak Fesztiválján, ahol Ráckevei Anna a *Lear* címszerepéért a legjobb színésznőnek járó szakmai díjat kapta. A Transz/Missziók nemzetközi összművészeti vándorfesztiválon a *Lear* és a *Mintapinty* című produkciókkal vettünk részt.

Idén is csatlakoztunk a Színházak Éjszakája országos programjához, melynek keretében megnyitottuk a Csokonai Színház épületét az érdeklődők előtt. Színművészeink vezették végig a teátrum kulisszáin a vendégeket, akik nyílt próbákon, beszélgetéseken és mozgástréningen is részt vehettek az este folyamán. 2019-ben a Színházak Éjszakájának estéjére esett a Magyar Dráma Napja is, melynek alkalmából az *unferlédi* szerzőjével, Zalán Tiborral beszélgettünk.

Színházak Éjszakája

A 2019/2020-as évadban is folytattuk a Ráckevei Anna vezetésével indított, *Kulisszák* című beszélgetéssorozatot, amelynek keretében már bemutatott produkcióink alkotói beszéltek a próbafolyamatról nehézségeiről és kihívásairól, illetve „kulisszatitkokba” avattuk be vendégeinket.

Folyamatos együttműködésünk van a debreceni kulturális életét meghatározó intézményekkel, és ennek révén a társművészetek, illetve a közművelődés színterein is jelen vagyunk. Ez az együttműködés új szintre lépett a koronavírus-járvány miatti leállás után: a korábbinál még szorosabb munkakapcsolat alakult ki, többek között a Lépésről lépésre program keretein belül. A Nagyerdei Szabadtéri Színpadon is jelen volt 2020 nyarán a társulat: két alkalommal mutattuk be teltházás előadás keretében *A padlás* című klasszikust.

Immár harmadik éve dolgozunk együtt a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karával, mely együttműködés keretében értelmiségi modulon belül szabadon választható kurzus indult **Színházi ismeretek** címmel. A félévente meghirdetett kurzus lényege, hogy a hallgatók közösen megnézik a Csokonai Színház két előadását, amelyek előtt bevezető egyetemi előadást tartanak a színházi előadás alkotói, az előadást követően pedig a hallgatók közönségtalálkozón vesznek részt. A 2019/2020-as évadban a *Don Quijote*, *A Pál utcai fiúk* és az *Imágó* előadásait tekintették meg az egyetemisták.

Fontos számunkra a folyamatos **koprodukciós lehetőségek keresése**, egymás kölcsönös helyzeti előnyök kihasználásán nyugvó segítése. Az idei évadban koprodukciós előadásként hoztuk létre a *Szöktetés a szerájból* című operát (partner: Co-Opera), illetve *A kis herceg* című meseelőadást (partner: Csodamalom Bábszínház, Miskolc). Az évad során léptünk együttműködésre a Petőfi Irodalmi Múzeummal, melynek keretében megszületett társulati tagunk, Újhelyi Kinga monodrámája, az *Anyáról*.

A Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatával és a Nagyváradi Állami Színház Szigligeti Társulatával hosszú évekre visszanyúló, hagyományosan jó kapcsolatot ápolunk, melyet bérletcserék, kölcsönös vendégjátékok, színészek és alkotók vendégszereplése bizonyít.

A 2019/2020-as évadban két alkalommal fogadtuk a nagyváradiak *Szentivánéji álom* című előadását, és két alkalommal bérletes előadásként adtuk elő a *Macskajátékot* Nagyváradon. A koronavírus-járvány miatt a szatmárnémetiekkel való cserére sajnós – az előzetes egyeztetések ellenére – az idei évadban nem került sor.

3. A 2019/2020-as évad részletes bemutatása

Szeptember 27-án tartottuk az évad első premierjét: *A Pál utcai fiúk* című musical előadásait rendkívüli érdeklődés övezte, összesen 50 alkalommal tűztük műsorra az évad során.

Októberben a MagdaFeszt keretében mutattuk be Federico García Lorca klasszikus drámája, a *Yerma* színpadi változatát, Anca Bradu rendezésében, a Jászai-díjas Újhelyi Kingával a főszerepben.

Még ugyanebben a hónapban került műsorra a Debrecenbe negyedik alkalommal visszatérő fiatal orosz rendező, Ilja Bocsarnikovsz műve, a *Don Quijote – Az utolsó álom* című produkció is.

Novemberben szintén két bemutatót tartottunk: előbb az évad egyik legnagyobb kihívását jelentő *Csárdáskirálynő* mutatkozott be a nagyszínpadon, Gemza Péter rendezésében. Az előadás különlegességét az adta, hogy a debreceni előadáshoz egy korábban sosem játszott szövegkönyv, egy teljesen új átírat készült Peller Károly jóvoltából. A produkció remek alkalmat nyújtott a prózai és operatársulat együttműködésére, és a fiatal debreceni tehetségek (Rózsa László, Nagy Kíra) új műfajban való bemutatkozására is.

Szintén novemberben tűztük műsorra a Mikó Csaba által írt *Nemtudomka* című zenés mesejátékot, a Csokonai Ifjúsági Program állandó munkatársa, Madák Zsuzsanna rendezésében. A *Nemtudomka* meghívást kapott a Kaposvári X. ASSITEJ Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Színházi Biennáléra, amelyre 2020 őszén kerül majd sor.

Decemberben előbb egy zenés premierrel vártuk a közönséget: ekkor volt a Co-Operával együttműködésben létrehozott *Szöktetés a szerájból* debreceni bemutatója. Majd a XII. DESZKA Fesztivál díszvendégeként megismert Pass Andrea állította színpadra saját szövegét,

az *Imágót*.

Januárban a Víg Kamaraszínházban mutattuk be *A kis herceg* előadást, amely szuggesztív látványvilágával vonzotta a gyerekek figyelmét. Februárban egy különleges, női szempontrendszerrel érvényesítő *Tosca*-előadással bizonyította operatagozatunk a vidéki operajátszás létjogosultságát. Gábor Sylvie magával ragadó rendezésében Miksch Adrienn rendkívüli meggyőzően alakította a címszerepet. Ugyancsak februárban mutattuk be Romankovics Edit *Para* című darabját, amely az iskolai közösségek sajátos működési mechanizmusait állította a középpontba, illetve a Csokonai Színház legújabb táncszínházi előadását, a *Közel-távolt*.

Március hónapra két különösen fontos premierrel készültünk: előbb Szabó K. István rendezésében a *Magyar Elektrát*, majd Keszég László rendezésében *Az öreg hölgy látogatását* szerettük volna megmutatni a debreceni közönségnek. Sajnos a koronavírus-járvány okán elrendelt veszélyhelyzet megghiúsította a bemutatókat, azokat egy későbbi időpontban, a 2020/2021-es évad során szeretnénk majd műsorra tűzni. Ugyancsak el kellett halasztani a Csokonai Ifjúsági Program legfrissebb munkáját, a *Kimondhatatlan* című osztálytermi színházi nevelési előadást.

Műsoron tartottuk a *Tesztoszteron*, *A padlás*, a *Szétbombázva*, a *Lear*, a *Mintapinty*, az *Acis és Galatea*, a *Macskajáték*, az *unferlédi*, az *Augusztus Oklahomában*, a *Debrecen*, a *szabadság őrvárosa*, a *Szívlapát*, a *Jeruzsálem* és *A Kékbolygó története* című előadásainkat.

4. Fesztiválszereplések, vendégelőadások

Az évad során több alkalommal műsorra tűztük a Látókép Ensemble *Egy százalék indián* című produkcióját, illetve a Magyarországi Szerb Színház *Párizs hídjai* és *Hamvadó cigarettavég* című előadásait, melyeket nagy érdeklődéssel fogadott a debreceni közönség.

Külön öröm volt számunkra, hogy Budapesten kívül csak Debrecenben volt látható a török Taldans társulat *Dolap* című mozgásszínházi produkciója.

A Nagyváradi Szigligeti Társulat a *Szentivánéji álom* című előadással vendégeskedett két alkalommal a Csokonai Színházban.

Az évad során vendégül láttuk az Udvari Kamaraszínház *Tizennyolc* című produkcióját, illetve a nagyszínpadon mutatkozott be a Fonó Zenekar *Atyai ág* című koncertje is.

A 2019/2020-as évadban az alábbi **fesztiválokra kaptunk meghívást**:

Vidéki Színházak Fesztiválja, Budapest – *Lear* (legjobb női alakítás díja: Ráckevei Anna)

Transz/Missziók Fesztivál, Kassa – *Lear*, *Mintapinty*

Tranzit-Feszt, Szatmárnémeti¹ – *Don Quijote*, *Szoba*

Kaposvári X. ASSITEJ Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Színházi Biennálé² – *Nemtudomka*, *Szívlapát*

Három tantermi előadásunk, a *Jeruzsálem*, *A Kékbolygó története* és a *Kövek* összesen 39 osztályba látogatott el, nem csupán Debrecen városában, hanem szerte Hajdú-Bihar megye oktatási intézményeibe.

¹ a koronavírus-járvány miatt a fesztivál elmaradt

² a koronavírus-járvány miatt a Biennálét 2020 őszén rendezik meg

5. Összegzés

A koronavírus-járvány soha korábban nem tapasztalt kihívás elé állította a Csokonai Színház társulatát a 2019/2020-as évadban. A felelősségteljes és jogkövető intézkedések olyan helyzetet eredményeztek, amelyben alapjaiban kellett újragondolnunk a színház mibenlétét, a debreceni társulat misszióját, egymás és a közönség iránti felelősségünket.

A Csokonai Színház társulata az első sokkhatáson túllendülve azonnal kezdeményező szerepet vállalt abban, hogy a rendkívüli helyzet ellenére minőségi kulturális kínálatot nyújtson az online és az offline térben egyaránt. Debrecenben az elsők között jelentünk meg a köztereken a Csokonai Szerenádok lakótelepi koncertjeivel, csatlakoztunk a Lépésről lépésre programsorozathoz, szabadtéri előadások próbafolyamatait indítottuk el, illetve az online térben is rendszeresen megosztottuk előadásaink televíziós felvételét. Az online próbafolyamatokkal párhuzamosan az évad második felében minden energiánkat a 155 éves történelmi épületből való kiköltözés előkészítésének szenteltük.

A Csokonai Színház társulata a 2019/2020-as – emlékezetesnek ígérkező – évadban bizonyította, hogy a kultúra és a művészet iránt minden körülmények között elkötelezett, és hogy a mindennapok hatékony munkaszervezése megbízható alapot nyújt a rendkívüli helyzetekben is.

Debrecen, 2020. szeptember 3.

Gemza Péter
igazgató
Csokonai Színház